

Informatie baggeraanpak (deel 1, oktober 2020)

Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen

Het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen is het vertrekpunt van de baggeraanpak. Dit Gebiedsakkoord werd in 2017 tussen diverse partijen gesloten om een aantal hardnekkige problemen in het gebied rondom de Loosdrechtse Plassen samen aan te pakken. Mooie uitdagingen daarin zijn belangrijke kwaliteitsverbeteringen van natuur, landschap, recreatie en leefomgeving. De baggeraanpak speelt daarin een grote rol. Niet voor niets heeft de aanpak allerlei relaties met andere projecten uit het akkoord. Zo kunnen we delen van de bagger gebruiken voor nieuwe natuur en legakkers binnen de projecten Herstel en duurzaam behoud legakkers Kievitsbuurten en Alternatieven voor natuureilanden en rietlanden.

De samenwerkende partners zijn: provincie Noord-Holland, Waternet, gemeente Wijdmeren, gemeente Stichtse Vecht, gemeente Hilversum, provincie Utrecht, Vereniging Kievitsbuurten, Natuurmonumenten, VVBB Bedrijven Boomhoek, Platform Recreatie en Toerisme Wijdmeren, Bewonersfederatie Oostelijke Vechtplassen, Belangenvereniging Loosdrechtse Plassen, ANWB, HISWA, RECRON, TKBN, LTO Noord, Waterschap AGV, Regio Gooi- en Vechtstreek, Koninklijk Watersportverbond, Plassenschap Loosdrecht e.o. en Vechtplassencommissie.

Schoner water, betere doorvaarbaarheid

We werken samen met onze partners uit het Gebiedsakkoord aan een betere doorvaarbaarheid van het water en aan de waterkwaliteit. De baggeraanpak verbetert de doorvaarbaarheid en zorgt ervoor dat de plassen en de havens schoner worden én blijven. Prettig voor zwemmers, maar zeker ook voor jachthavens. Daarbij is het schonere water weer goed voor de natuur en de ecologie. De schone bagger draagt deels bij aan allerlei natuurdoelen. Van het herstellen en maken van legakkers, tot de aanleg van natuurvriendelijke oevers. En dat alles is weer belangrijk voor de hele omgeving rond de Vechtplassen.

Bagger: een dikke, overtollige laag

Bagger is de dikke laag die je voelt als je met je voeten de bodem aanraakt in de Loosdrechtse Plassen. Het is een overtollige laag die bestaat uit veen, slib en oude, vergane waterplanten en ander organisch materiaal. Ook het wegslijten van de bodem en veen-oevers draagt bij aan het ontstaan van bagger.

Nut en noodzaak van de baggeraanpak

De baggeraanpak is nodig om de recreatiemogelijkheden, waterkwaliteit en ecologie op de plassen te verbeteren. We verwijderen ophopingen van bagger, dus lagen die op de bodem liggen. Daardoor maken we de plassen weer goed bevaarbaar, zorgen we voor schoner water en bevorderen we natuurontwikkeling, zoals groei van waterplanten. Bovendien is veel bagger herbruikbare grond.

Baggeraanpak: de verschillende stadia

Het project Aanpak baggeropgave zit nog in het voorbereidende stadium. De uiteindelijke uitvoering, die niet eerder begint dan eind 2021, vindt in verschillende fasen plaats:

- Fase 1: het baggeren van de 1e tot en met de 5e Loosdrechtse Plas, waarbij het aannemelijk is dat ervoor wordt gekozen om de bagger te verwerken in een zogenaamd 'weilanddepot' en in legakkerherstel Kievitsbuurt.
- Fase 2: het baggeren van de jachthavens, waarbij de bagger bijvoorbeeld kan worden verwerkt in een 'Tijdelijke Opslag Plaats' (TOP-depot) en daarna wordt vervoerd naar buiten het gebied .
- Fase 3: het baggeren van de plassen, waaronder mogelijk de Stille Plas en de Vuntus, waarbij de bagger bij voorkeur wordt verwerkt in natuurontwikkeling.
- Onderhoudsfase: het beheer van de plassen en afspraken over het opnieuw baggeren op de 1e tot en met de 5e plas na 10 jaar ('onderhouds-baggeren'). Het baggeren moet namelijk elke 10 jaar worden herhaald om de hoeveelheid bagger in de plassen op het gewenste peil te houden. Ook die bagger zetten we bij voorkeur in voor natuurontwikkeling; een precieze bestemming zoeken we tegen die tijd.

Mogelijke aanpak: een weilanddepot en een TOP-depot

Er zijn verschillende manieren om de bagger te verwerken. Een mogelijke aanpak is die met een weilanddepot en een TOP-depot.

- Een 'weiland' depot voor de bagger uit de plassen (eerste fase).
- Een 'Tijdelijk Opslag Plaats' of TOP-depot voor de bagger uit de jachthavens (tweede fase). Onder dit depot ligt een stevige, ondoordringbare folie.

Een weilanddepot: bagger uit de plassen

De bagger uit de plassen heeft een zodanige kwaliteit dat het over land kan worden verspreid. Een mogelijke aanpak is een zogenaamd weilanddepot. Is de bagger ingedroogd, dan wordt het verspreid over het weiland en ingezaaid. Het water dat vrijkomt uit een weilanddepot wordt zo nodig gezuiverd en gaat dan via leidingen terug in de plassen. Het water in de plassen wordt daardoor op termijn schoner.

Voorbeeld van weilanddepot elders in Nederland

Een TOP-depot: bagger uit de jachthavens

De bagger uit de jachthavens is waarschijnlijk (deels) vervuild. Het wordt goed onderzocht en uiteindelijk gesplitst in schone en vervuilde delen bagger. Voor de vervuilde bagger kan dan een 'TOP-depot' (TOP = Tijdelijke Opslag Plaats) worden aangelegd. Dat is een depot met een ondoordringbare folielaag eronder. Door die folielaag dringen er geen bestanddelen of water in de bodem door. Natuurlijk moet de folielaag ook bestand zijn tegen inwerking vanuit bijvoorbeeld insecten, knaagdieren of de Amerikaanse rivierkreeft. Dezelfde stevige folies worden dan gebruikt als die op de erkende stortlocaties in Nederland. Na het uitdrogen in het depot wordt deze vervuilde bagger afgevoerd per vrachtwagen, naar een stortlocatie of een locatie waar het toegepast mag worden.

De verwijdering van de bagger op de plassen

Hoe de bagger precies verwijderd wordt, weten we nu nog niet. Er zijn verschillende methodes. Zo is een beproefde werkwijze het baggeren met een kraanschip. Dat kraanschip laadt de bagger in kleine bakjes ('beunbakjes'). Die beunbakjes varen naar de overslaglocatie, waar de bagger in een grondpomp wordt geladen. De grondpomp perst de bagger via een persleiding over een flinke afstand naar een depot. Is de afstand erg lang, dan is het gebruikelijk om halverwege de persleiding nog een extra pomp of 'booster' te plaatsen. Een andere mogelijkheid is het baggeren met een 'zuiger', die de bagger opzuigt en direct naar een depot pompt. Ook die werkwijze gaat via een persleiding en een extra pomp.

Overladen van bagger

Voorbeeld ponton met mobiele kraan.

Bagger en volksgezondheid

De bagger levert geen gevaren op voor de volksgezondheid: uit onderzoek blijkt dat de bagger dan vele malen meer vervuild zou moeten zijn. De bagger uit de jachthavens is wel (deels) verontreinigd. Alle bagger die we ophalen uit de plassen en de jachthavens wordt zorgvuldig gecontroleerd door gecertificeerde laboratoria en getoetst aan geldende normen. Uitgangspunt is dat alles gebeurt binnen de in Nederland geldende eisen aan het toepassen van bagger. We laten het werk voortdurend monitoren, ook door een daarin gespecialiseerd bureau.

Hoeveelheden bagger

Het gaat in fase 1 om ongeveer 125.000m³ bagger uit de plassen. Dat wordt in 1 tot 2 jaar gebaggerd. Kiezen we voor een aanpak met depots, dan vervoeren we deze bagger grotendeels via schepen en/of door leidingen naar een weilanddepot. Daar droogt het in, waarna de resterende grond uiteindelijk op de locatie van het weilanddepot blijft liggen en wordt verspreid en ingezaaid. In

de jachthavens gaat het naar schatting om 150.000-200.000 m³, waarbij we ervan uit gaan dat de meeste jachthavens meedoen met de baggeraanpak. De jachthavens worden in 8 tot 10 jaar gebaggerd. Na het indrogen in een TOP-depot blijft van de totale hoeveelheid bagger ongeveer 15-20% over: gemiddeld circa 30.000m³. Deze ingedroogde vuilere grond wordt uiteindelijk door vrachtwagens afgevoerd, gemiddeld circa 3.000 m³ per jaar. De vrachtwagens vervoeren de vuilere grond naar een stortlocatie of een locatie waar de bagger gebruikt mag worden. Het gaat dan om gemiddeld circa 100 tot 150 vrachtwagens per jaar. Die vrachtwagens rijden gedurende enkele weken per jaar vanuit het depot weg met vuilere grond. We gaan in overleg met bewoners en bedrijven uit de omgeving, zodat we samen afspraken kunnen maken om overlast van de circa 100 tot 150 vrachtwagens per jaar zoveel mogelijk te beperken. Bijvoorbeeld door het gezamenlijk bepalen van dagen en tijdstippen waarop er wordt gereden en de eventueel te nemen verkeersmaatregelen.

Voorbeeld van leidingen

We verwachten geen stankoverlast

Stankoverlast is een veel gehoorde vrees in de omgeving. Op basis van ervaringen verwachten we die stankoverlast niet. Stank wordt namelijk veroorzaakt door veel halfverteerde plantenresten in de bagger. De bagger uit de plassen bevat echter vooral veen, slib en oude, vergane waterplanten en ander organisch materiaal, waarvan we geen stankoverlast verwachten. Uit de twee eerdere proefprojecten 'Legakkers' (in onder andere de Muyevelde Wetering), waar dezelfde bagger uit de plassen is gebruikt, hoorden we ook terug dat er geen sprake was van stankoverlast. Verder verwachten we ook niet dat de bagger verontreinigingen bevat die tot stank kunnen leiden.

Impact op natuurgebied

Kiezen we voor een aanpak met weilanddepots, dan komen die depots op weilanden die agrarisch worden gebruikt. Ze liggen wel nabij natuurgebieden. Daarom voeren we nog allerlei onderzoek uit naar andere werkwijzen en de mogelijke invloed op de leefgebieden voor dieren en planten. Ook vindt nog onderzoek plaats naar de impact van een depot op het grondwater en het oppervlaktewater rondom een depot. Daarmee worden de plannen, ondanks dat het agrarische percelen zijn, aan de strenge natuurvoorwaarden getoetst. Een belangrijke voorwaarde is dat er alleen wettelijk toelaatbare belasting op natuur en grondwater plaatsvindt. Zowel de provincie als de partners in het Gebiedsakkoord houden zich in alle opzichten aan de wettelijke voorwaarden, normen en richtlijnen. Samen met de omgeving willen we kijken naar wat nog extra kan worden gedaan, bijvoorbeeld een insectvriendelijke inrichting.

Locatie van een baggerdepot

Er is nog geen definitief besluit genomen over de aanpak en de depotlocatie voor de 1e fase van het baggerprogramma. Diverse werkwijzen en depotlocaties, zoals Egelshoek en Mijnden, zijn uitgebreid onderzocht. Er lopen nog enkele onderzoeken waarvan de uitkomsten belangrijk zijn voor de uiteindelijke keuze van een depotlocatie. Dat zijn onder andere onderzoeken naar de impact van een depot op de ecologie in de omgeving en op de waterkwaliteit. Ook worden er bij Egelshoek nog 'veld-' onderzoeken gedaan naar de aanwezigheid van munitie en zaken van archeologische waarde. De uitkomsten van al die onderzoeken, die ook openbaar worden gemaakt, verwachten we in het voorjaar van 2021. Ook zijn we nog bezig om via gesprekken met de omgeving van de depotlocaties eventuele zorgen en aandachtspunten te achterhalen, zodat we die kunnen meenemen in de verdere uitwerking. Heeft u zelf toch nog vragen of opmerkingen, laat het ons dan gerust weten. We verwachten dit voorjaar een definitieve keuze te kunnen maken.

Over het proces en de planning

In de afgelopen maanden hebben we veel gesproken, overlegd en afgestemd, onder meer met bewoners en andere betrokkenen en geïnteresseerden uit de omgeving van de mogelijke depotlocaties. Een deel van de vragen konden we beantwoorden, maar voor een aantal antwoorden moeten we de onderzoeksresultaten afwachten en is verdere uitwerking nodig. De resultaten van de lopende onderzoeken en uitwerking verwachten we dit voorjaar. Deze resultaten zullen openbaar worden gemaakt. De periode tot dat moment gebruiken we ook voor allerlei gesprekken en vervolgesprekken in de omgeving van de mogelijke depotlocaties. Na twee huis-aan-huisbrieven in de omgeving van het alternatief Egelshoek (juli en september) houden we de bredere omgeving goed aangehaakt. De beschikbare informatie delen we steeds op deze website. In het voorjaar, nadat alle onderzoeksresultaten beschikbaar zijn, kiezen we een definitieve aanpak en een depotlocatie. Na de definitieve keuze van een depotlocatie organiseren we samen met een aantal bewoners en betrokkenen uit de omgeving een nadere ontwerpessie voor de verdere uitwerking van een depot. Ook starten we daarna met het aanvragen van de benodigde vergunningen. De uiteindelijke uitvoering start niet eerder dan eerste helft 2022.

Zorgen, bezwaren en vragen uit de omgeving

We blijven de omgeving zo goed mogelijk betrekken, van voorbereiding tot uitvoering. We hebben al overleg gehad met een flink aantal partijen uit de omgeving en voeren nog steeds veel gesprekken in de omgeving van de mogelijke depotlocaties, leidingentracés en overslaglocaties. Zo kunnen we nu én straks zoveel mogelijk rekening houden met alles wat er in de omgeving speelt. Natuurlijk houden we daarnaast de omgeving en alle betrokken partijen via allerlei middelen en media van A tot Z op de hoogte. Rijzen er vragen? We staan voor u klaar via secretariaat_ovp@noord-holland.nl.